אתיא ביאה ביאה. והוי כאילו כתיב דור שלישי יערה משמע הא דור שני לא יערה ולא שייך לאקשויי מהא דאמר בסוף הנשרפין (סנהדרין פד.) דבר הבא מן הכלל אין דנין אותו בגזירה שוה דהכא ביאה דאמרינן גזירה שוה כתיבא בהדיא ולא מן הכלל אתי כי הכא דאתם דלא דלפינן חילול חילול מתרומה כהן העובד בטבילות דלא כתיב חילול אלא דנפיק מכלל דכתב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל (ויקרא כא) הא אחר שעבד מלא[א]: **אי למאן דאמר עשה עשה.** ל"ג לי' וברוב ספרים ליתא דבין לרב ובין לשמואל איכא לאו[ב] כדפרישי' בסוף המוקן (לעיל מט: ד"ה אי כרב): **אשה לבעלה מנין אתיא קיחה קיחה.** פירוש דנקנית בהערלה הקשה ה"ר נסים בדפ"ק דקדושין (דף י. ושם) בעי תחלת ביאה קונה או סוף ביאה קונה למאי נפקא מינה שהערה בה וקבלה קידושין מאחר כו' ומשיך רבא דכל הבועל דעתו על גמר ביאה ולא קני בהערלה ותירץ הר' שמעון הזקן דהא דאמר הכא דקני בהערלה היינו בשלא עשה כי אם הערלה ופירש מיד ולא גמר ביאתו[ג] אבל אתם אחיי כשעשה כל הביאה ולא קני בהערלה כיון שדעתו על גמר ביאה וכן מוכח הלשון דקאמר אתם כל הבועל דעתו על גמר ביאה ולא קאמר כל המערה[ד] וה"ר יאחק בן ה"ר מאיר פירש דכשמפרש שרוצה לקנות בהערלה קני בהערלה אפי' אם גומר ביאתו אבל בשאם דעתו על גמר ביאה[ה] וש"ס פירשאי א): **קיחה קיחה.** מימה דנפקא לן בפרק קמא דקדושין (דף ט:) דאשה נקנית בביאה מדכתיב ובעלה ותיפוס ליה מקיחה קיחה וי"ל אי לאו דכתיב ובעלה מקיחה דעריות לא הוה גמרינן עיקר ביאה כיון דקיחה דעריות לא משתעי בקנין אבל לענין שמיחשב הערלה כגמר ביאה יליפינן שפיר מהתם ואם תאמר וילף מקיחה דיבמה דאחייני בקנין דכתיב ולקחה לו לאשה וי"ל דאיו מופנה לג"ש[ו] וא"ת וילף מקיחה דאחייני לאוין דכתוב דקיחה דילהו אחיי בקנין דכתיב בפרק בתרא דקידושין (דף עח.) קדש לוקח משום לא יקח ודרשינן ליה נמי לג"ש וי"ל דלא אחיי בקיחה דביאה אלא בשאם קידושין[ז] כדאמר התם בעל לוקח משום לא יחלל ועוד י"ל דאי לאו ובעלה לא הוה גמרינן קידושי כסף מקיחה קיחה דשדה עפרון אלא הוה מוקמינן קיחה דקרא בקידושי ביאה משום דמסתבר למגמר טפי קיחה דאשה מקיחה דאשה[ח] אבל אשה דכתיב ובעלה ע"כ גמרינן קיחה משדה עפרון קידושי כסף בלילכא למימר דאיצטריך קיחה להערלה דל"כ לשמוק מובעלה ונילף כולה מילתא מעריות[ט]: **לאחר מיתה נמי שארו איקרי בו'.** והא דפשיטא לן בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קיד:)[י] דאין הבעל יורש את אשתו בשאר בקבר[יא] וקאמר נמי התם כשם שאין האיש יורש את אשתו בקבר להגחיל לקרובין כך הכן לא יירש את אמו בקבר להגחיל לאחיו מן האב הא דפשיטא ליה בבעל טפי מבנן היינו מהך דרשא דהכא דלאשמועינן דלאחר מיתה לא מיקרי שארו[יא] וא"ת דבפרק ד' מיתות (סנהדרין פו:) ממעט משמש מתה מקרא אחריני דדרש התם ומתו גם שניהם פרט למעשה הורדום והייו משמש מתה כדאמר בנבא בתרא (דף ג:) הטטמין בדובשא יוקתא דני משמונאי והיה בא עליה לייחודי ילריה ואר"י דאיצטריך דרשא דשמעתין למגן דדרש התם ומתו גם שניהם שוים[יב] והא דקאמר התם ואידך מעשה הורדום לאו כלום הוא המ"ל דנפקא ליה מקרא דהכא אלא דיתמא ליה לאוקמני ההוא תנא דדרש עד שיהו שניהם שוים אפילו כמ"ד משמש מת בעריות פטור[יג] ויש ספרים דגרסי התם פרט למעשה מידודין וכן גורם בערוך[יד] ופי' רש"י שם דמעשה מידודין היינו דרך אבנים וקשה דהכא פשיטא ליה לאביי דדרך אבנים לאו כלום הוא[יד] וי"ל דהיינו כמ"ד התם דמעשה מידודין לאו כלום הוא ואפילו למאן דממעטו התם מקרא איכא למימר דמקרא דהתם פשיטא ליה לאביי הכא: **לשקינא** לה דרך אבנים. ואם תאמר הא אפילו אמר לה אל תסתרי סתם הוי קיצוי ואם כן מה בכך אם הזכיר נמי דרך אבנים כיון לאמר לה נמי אל תסתרי[טו] ויש לומר דהכי פירושו שקינא לה דרך אבנים שאמר לה איני חושדך אלא דרך אבנים[טז] וכן שלא כדרכה: **אינו חייב אלא על באת מירוק.** נראה דמחייב בשפחה חרופה אפילו בלא הוצאת זרע[יז] [אלא שתהא] ביאה הראויה להזריע כמו בשאם אינה אלא בעינן הוצאת זרע אף על גב דכתיב בה ש"ז ולא אמרה למעוטי בשפחה חרופה אלא בערלה ושלא כדרכה בספ"ג דכריתות (דף יא:) ונראה דלמ"ד הערלה זו הכנסת עטרה אינה אלא בערלה אלא במירוק גיד שאם היתה ראויה להתעבר לא הוה מוקמי קרא למעוטי הערלה אלא שלא כדרכה[יח]: **ביאה ביאה.** מחייבי לאוין דכתיב בהו[כ] לא יבא ממזר: **יבמה לשוק.** בלא חליצה מנין דהערלה דידה כגמר ביאה: **אי למאן דאמר לאו.** דכתיב לא תהיה אשת המת (דברים כה) ילפינן הערלה לחייבי לאוין: **אי למאן דאמר עשה.** דכתיב (שם) יבמה יבא עליה ולא אחר ולאו הבא מכלל עשה עשה והאי לא תהיה מפיק לה לאין קידושין תופסין בה וה"ק לא יהא בה הויה לזר. ופלוגתא דרב ושמואל היא בהאשה קמא (לקמן לג.): **אלא יבמה ליבם מנלן.** דקני לה בהערלה: **אשה נבעלה.** לענין מקדש בביאה מנלן דבהערלה מקדשה: **קיחה קיחה.** כי יקח איש אשה ובעלה (דברים כד) ומהכא ילפינן קידושי ביאה כתיב הכא קיחה וכתיב התם בחייבי כריתות קיחה (ויקרא כ): **למה לי למיכתב שכבת זרע באשה איש.** ואל אשה עמיתך לא תתן שכבתך לזרע (ויקרא יח) והא אתיבי בה הערלה מהקישא דר' יוסה[ט]: **שכבת זרע בסוטה.** הנסתרה דנאסרת מספק כתיב ושכב איש אותה שכבת זרע (במדבר ה): **כדאמרן.** דבעינן גמר ביאה דלא מיתסר כי היכי דמחייב נמי אשה בהערלה ליחייב נמי אשה בהערלה: **למשמש מה.** בלבר מת בלא קישוי דאין לאוי לזהיר: **הניחא למ"ד.** בשבועות בפרק ידיעות הטומאה: **למשמש מפה.** אשה איש לאחר מיתתה: **סד"א סוטאי ונאחר מיפסה.** שאינו דבעלה מיקרי דכתיב גבי טומאה כי אם לשארו (ויקרא כא) ואמרי'[כ] שאינו זו אשתו לחייב עליה: **לשקינא לה שלא כדרכה.** שהיה מוזהרה עמו בכך וכשאמר אל תסתרי עמו יזוע לכל לדלעת כן הזהירה דלא היה מוזהרה עמו בביאה אחרת. ליענא אחרינא לשקינא לה שלא כדרכה אל תסתרי עמו ליבעל לו שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שניהן: **דרך אבריס.** מיעוט דליס ודס מבחוץ בשאר אבריס: **פרילופא קאסר רחמנא.** בתמיה. כלומר פשיטא דלאו קיצוי הוא דמשום פרילופא לא מיתסרא עליה: **בנשיקה.** אבר נוסק במקום תשמיש: **הניחא למ"ד.** לקמן בשמעתין הערלה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה לאו הערלה היא ולא מיתסרא לבעלה בהכי שפיר קאמרת כ) דלא מיתסרא לבעלה) דלאו קיצוי הוא: **אלא למ"ד נשיקה הערלה היא.** מכלל דנשיקה הערלה היא כשמעמע לה: **גמר ביאה זו הכנסת עטרה.** מדלא אמר בשאר בשר: **שכבת זרע.** בשפחה חרופה קאי: כ) **עטרה.** לאשה הגיד היא ואינה מן הגיד אלא בשר: **מירוק.** שמזריע: **ודאי פליגא.** דהא אמר הכנסת עטרה זו היא גמר ביאה והכא קאי לה הערלה: **אדשמואל.** דאמר נשיקה הוי הערלה: **מי לימא פליג.** לשמואל הוי הכנסת עטרה גמר ביאה ולרבין נשיקה לאו כלום היא או דלמא תרוייהו בין לרבין בין לשמואל הערלה ניהו ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: מכאן

ביאה ביאה. מחייבי לאוין דכתיב בהו[כ] לא יבא ממזר: **יבמה לשוק.** בלא חליצה מנין דהערלה דידה כגמר ביאה: **אי למאן דאמר לאו.** דכתיב לא תהיה אשת המת (דברים כה) ילפינן הערלה לחייבי לאוין: **אי למאן דאמר עשה.** דכתיב (שם) יבמה יבא עליה ולא אחר ולאו הבא מכלל עשה עשה והאי לא תהיה מפיק לה לאין קידושין תופסין בה וה"ק לא יהא בה הויה לזר. ופלוגתא דרב ושמואל היא בהאשה קמא (לקמן לג.): **אלא יבמה ליבם מנלן.** דקני לה בהערלה: **אשה נבעלה.** לענין מקדש בביאה מנלן דבהערלה מקדשה: **קיחה קיחה.** כי יקח איש אשה ובעלה (דברים כד) ומהכא ילפינן קידושי ביאה כתיב הכא קיחה וכתיב התם בחייבי כריתות קיחה (ויקרא כ): **למה לי למיכתב שכבת זרע באשה איש.** ואל אשה עמיתך לא תתן שכבתך לזרע (ויקרא יח) והא אתיבי בה הערלה מהקישא דר' יוסה[ט]: **שכבת זרע בסוטה.** הנסתרה דנאסרת מספק כתיב ושכב איש אותה שכבת זרע (במדבר ה): **כדאמרן.** דבעינן גמר ביאה דלא מיתסר כי היכי דמחייב נמי אשה בהערלה ליחייב נמי אשה בהערלה: **למשמש מה.** בלבר מת בלא קישוי דאין לאוי לזהיר: **הניחא למ"ד.** בשבועות בפרק ידיעות הטומאה: **למשמש מפה.** אשה איש לאחר מיתתה: **סד"א סוטאי ונאחר מיפסה.** שאינו דבעלה מיקרי דכתיב גבי טומאה כי אם לשארו (ויקרא כא) ואמרי'[כ] שאינו זו אשתו לחייב עליה: **לשקינא לה שלא כדרכה.** שהיה מוזהרה עמו בכך וכשאמר אל תסתרי עמו יזוע לכל לדלעת כן הזהירה דלא היה מוזהרה עמו בביאה אחרת. ליענא אחרינא לשקינא לה שלא כדרכה אל תסתרי עמו ליבעל לו שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שניהן: **דרך אבריס.** מיעוט דליס ודס מבחוץ בשאר אבריס: **פרילופא קאסר רחמנא.** בתמיה. כלומר פשיטא דלאו קיצוי הוא דמשום פרילופא לא מיתסרא עליה: **בנשיקה.** אבר נוסק במקום תשמיש: **הניחא למ"ד.** לקמן בשמעתין הערלה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה לאו הערלה היא ולא מיתסרא לבעלה בהכי שפיר קאמרת כ) דלא מיתסרא לבעלה) דלאו קיצוי הוא: **אלא למ"ד נשיקה הערלה היא.** מכלל דנשיקה הערלה היא כשמעמע לה: **גמר ביאה זו הכנסת עטרה.** מדלא אמר בשאר בשר: **שכבת זרע.** בשפחה חרופה קאי: כ) **עטרה.** לאשה הגיד היא ואינה מן הגיד אלא בשר: **מירוק.** שמזריע: **ודאי פליגא.** דהא אמר הכנסת עטרה זו היא גמר ביאה והכא קאי לה הערלה: **אדשמואל.** דאמר נשיקה הוי הערלה: **מי לימא פליג.** לשמואל הוי הכנסת עטרה גמר ביאה ולרבין נשיקה לאו כלום היא או דלמא תרוייהו בין לרבין בין לשמואל הערלה ניהו ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: מכאן

אתיא 1 ביאה 2 ביאה יבמה לשוק מנלן אי למאן דאמר לאו אי למאן דאמר עשה עשה אלא יבמה ליבם מנלן אתיא 3 ביאה 2 ביאה אשה לבעלה מנלן אתיא 4 קיחה 5 קיחה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא 6 שכבת זרע בשפחה חרופה 7 שכבת זרע באשת איש 8 שכבת זרע בסוטה דשפחה חרופה 8 כדאמרן דאשת איש פרט למשמש מת הניחא למאן דאמר 6 משמש מת בעריות 3 פטור אלא למ"ד חייב מאי איכא למימר אלא 3 פרט למשמש מתה דסד"א [הואיל] לאחר מיתה נמי איקרי שארו אימא ליחייב עלה באשת איש קמ"ל דסוטה למה לי לכדתניא 8 8 שכבת זרע פרט לדבר אחר מאי דבר אחר אמר רב ששת פרט לשקינא לה שלא כדרכה א"ל רבא 9 משכבי אשה כתיב אלא אמר רבא פרט לשקינא לה דרך אברים א"ל אביי פריצותא אסר רחמנא אלא אמר אביי פרט לשקינא לה בנשיקה הניחא למ"ד 2 העראה זו הכנסת עטרה אלא למ"ד זו נשיקה מאי איכא למימר אלא לעולם לשקינא לה דרך אברים ואיצטריך סד"א בקפידא דבעל תלה רחמנא והא קא קפיד קמ"ל אמר שמואל 7 הערראה זו נשיקה משל לאדם שמניח אצבעו על פיו אי אפשר שלא ידחוק הבשר כי אתא רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן גמר ביאה בשפחה חרופה זו הכנסת עטרה מתיב רב ששת שכבת זרע אינו חייב אלא על ביאת המירוק מאי לאו מירוק גיד לא מירוק עטרה כי אתא רב דימי א"ר יוחנן 7 הערראה זו הכנסת עטרה אמרו ליה והא רבה בר בר חנה לא אמר הכי אמר להו או איהו שקראי או אנא שקרי כי אתא רבין א"ר יוחנן הערראה זו הכנסת עטרה אדרבה בר בר חנה ודאי פליג אדשמואל מי לימא פליג לא מנשיקה ועד הכנסת עטרה הערראה קרי לה כי אתא רב שמואל בר יהודה א"ר יוחנן הערראה זו הכנסת עטרה גמר ביאה גמר ביאה ממש מכאן

ביאה ביאה. מחייבי לאוין דכתיב בהו[כ] לא יבא ממזר: **יבמה לשוק.** בלא חליצה מנין דהערלה דידה כגמר ביאה: **אי למאן דאמר לאו.** דכתיב לא תהיה אשת המת (דברים כה) ילפינן הערלה לחייבי לאוין: **אי למאן דאמר עשה.** דכתיב (שם) יבמה יבא עליה ולא אחר ולאו הבא מכלל עשה עשה והאי לא תהיה מפיק לה לאין קידושין תופסין בה וה"ק לא יהא בה הויה לזר. ופלוגתא דרב ושמואל היא בהאשה קמא (לקמן לג.): **אלא יבמה ליבם מנלן.** דקני לה בהערלה: **אשה נבעלה.** לענין מקדש בביאה מנלן דבהערלה מקדשה: **קיחה קיחה.** כי יקח איש אשה ובעלה (דברים כד) ומהכא ילפינן קידושי ביאה כתיב הכא קיחה וכתיב התם בחייבי כריתות קיחה (ויקרא כ): **למה לי למיכתב שכבת זרע באשת איש.** ואל אשת עמיתך לא תתן שכבתך לזרע (ויקרא יח) והא אתיבי בה הערלה מהקישא דר' יוסה[ט]: **שכבת זרע בסוטה.** הנסתרה דנאסרת מספק כתיב ושכב איש אותה שכבת זרע (במדבר ה): **כדאמרן.** דבעינן גמר ביאה דלא מיתסר כי היכי דמחייב נמי אשה בהערלה ליחייב נמי אשה בהערלה: **למשמש מה.** בלבר מת בלא קישוי דאין לאוי לזהיר: **הניחא למ"ד.** בשבועות בפרק ידיעות הטומאה: **למשמש מפה.** אשה איש לאחר מיתתה: **סד"א סוטאי ונאחר מיפסה.** שאינו דבעלה מיקרי דכתיב גבי טומאה כי אם לשארו (ויקרא כא) ואמרי'[כ] שאינו זו אשתו לחייב עליה: **לשקינא לה שלא כדרכה.** שהיה מוזהרה עמו בכך וכשאמר אל תסתרי עמו יזוע לכל לדלעת כן הזהירה דלא היה מוזהרה עמו בביאה אחרת. ליענא אחרינא לשקינא לה שלא כדרכה אל תסתרי עמו ליבעל לו שלא כדרכה: **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שניהן: **דרך אבריס.** מיעוט דליס ודס מבחוץ בשאר אבריס: **פרילופא קאסר רחמנא.** בתמיה. כלומר פשיטא דלאו קיצוי הוא דמשום פרילופא לא מיתסרא עליה: **בנשיקה.** אבר נוסק במקום תשמיש: **הניחא למ"ד.** לקמן בשמעתין הערלה זו הכנסת עטרה אבל נשיקה לאו הערלה היא ולא מיתסרא לבעלה בהכי שפיר קאמרת כ) דלא מיתסרא לבעלה) דלאו קיצוי הוא: **אלא למ"ד נשיקה הערלה היא.** מכלל דנשיקה הערלה היא כשמעמע לה: **גמר ביאה זו הכנסת עטרה.** מדלא אמר בשאר בשר: **שכבת זרע.** בשפחה חרופה קאי: כ) **עטרה.** לאשה הגיד היא ואינה מן הגיד אלא בשר: **מירוק.** שמזריע: **ודאי פליגא.** דהא אמר הכנסת עטרה זו היא גמר ביאה והכא קאי לה הערלה: **אדשמואל.** דאמר נשיקה הוי הערלה: **מי לימא פליג.** לשמואל הוי הכנסת עטרה גמר ביאה ולרבין נשיקה לאו כלום היא או דלמא תרוייהו בין לרבין בין לשמואל הערלה ניהו ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: מכאן

לאחר מיתה נמי שארו איקרי בו'. ולמ"ד הערלה זו הכנסת עטרה פרט לשקינא לה דרך אבריה ואע"ג דפרצות בעלמא איצטריך ס"ד בקפידא דבעל תלה ומן המקדש לא יצא ולא יטמא דאם אחר שלא יצא יטמא, י"ל דא"כ הוה במשמע דאם יצא כהן גדול יטמא, והא ליתא. כ"פ. ב. דאע"ג דלא יהא בה הויה לזר מתהיה נפקא, אבל מ"מ קאמר רחמנא שלא תצא החוצה לאיש זר. רמב"ן. מדהכא בלשון הויה ש"מ דאין דרדשין תופסין בה, ומדאפקיה בלשון לאו ש"מ דאיכא לאו. כ"פ. ג. דמוכח שלא היה בדעתו לקנות בגמר ביאה.

מסורת הש"ס

ה) [סנהדרין נח.] בכורות יח., כ) סוטה כו:, ג) גז"ש [סנהדרין עג.], ד) סוטה כו:, ה) [דברים כג.], ו) [לעיל כד:], ז) [לעיל כב:], ח) ס"פ מיטו, ט) [ל"ל אחר ד"ש מיהן], י) [וש"ש הטבו בתוס' ד"ה מה אשה], כ) [ערך הרלוסן],

עין משפט נר מצוה

כה א מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' טו סמג לאוין קפה טור אה"ע סי' כ:

כו ב ג מיי' שם פ"ח הל' יא יב סמג שם טור אה"ע שם:

כז ד מיי' שם הלכה י וסמג שם טוש"ע אה"ע סימן כ סעיף א כהג"ר:

תוספות ישנים

א) עוד פר"ש דאחרני שרבינו הערלה כגמר ביאה מעתה ביאה נקלקת אע"ג דלכלא אלא הערלה וה"ל התם תחלת הערלה קונה או סוף הערלה קונה ומסיק כל הבועל דעתו על גמר הערלה ומ"מ הערלה זו הכנסת העטרה דלמ"ד זו נשיקה לא שייך בה תחלה וסוף ומקשין מהא דאמרינן (דף כ.) לעיל אלא מן הסיוסין יצא עשה ויתפה ל"ש ומאי קאמר הלא [בינתם] דעתו על גמר ביאה ממש דאי לאו הכא דקני בהערלה היינו בשלא עשה ומקודם שגמר ביאתו עשה בה הערלה ונקלקת בעולה בהכי וא"כ איכא עשה וא"מ אף [בשאמנה] מן הסיוסין עשה דבתולה ולא בעולה דלאו הבא מכלל עשה עשה ולאו דאמנה. וי"ל דלעיל ס"ל דאמנה כמ"ד הערלה זו נשיקה ולא שייך בה תחלה סוף וא"כ לא הוי ב) בעולה בסוף הכנסה. עוי"ל דכיון דלא הוי בעולה רק מעצמו ליכא עשה דבעולה עצמו אינם רק מדרבנן וא"ת הא אמרינן לקמן (נט.) ולו תהיה לאשה פרט לאמנה לכ"ג דכיון דלא חזיא למיקם קמיה וכו' ומאמר הכי דמי אילימא דלרכה מיפוק ליה דהוא לא בעולה. ומאי קאמר הלא אמרינן דבעולה עצמו לא הוי אלא מדרבנן וי"ל דה"ק מיפוק ליה דהוא בעולה וכתולה שויה רבנן וא"כ אין לה קנס דלא חזיא למיקם קמיה. עוד יש מתרצים דהא דאמרינן הכא דהערלה קונה מקיחה קיחה היינו לאחר קידושי כסף דאשה היינו לאחר קידושי כסף לאשה הערלה כמופה והא דאמרינן דעתו על גמר ביאה היינו בלא קדושי כסף. וא"ת למה לי קרא דקדושין ובעלה מלמד שניקנית בביאה מיפוק ליה מקיחה קיחה וי"ל אי לאו דאמרינן מקרא דבעולה גמור קונה בשאם לא הוה יודעין מקיחה קיחה הערלה. וכיון נתגלל מיכן לדפי' לעיל מכוון הדבר הוה דומעלה דמשמע ביאה גמורה מיירי בלא קדושין דכסף דתחלת קנייו בביאה בעינן ביאה גמורה ומעתה יודעין מקיחה קיחה הערלה לאחר קדושי כסף אמועיל כמו מופה: **פרט** לשקינא

ט) נראה דל"ל דא"כ לא מקרי בעולה על ידי הערלה.

תום' חד מקמאי

אביה ומתה בעלה יורשה. בד"א ליורשתה אבל לתרומה אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנס לחופה: **אמר רבה שכבת זרע דכתב גבי שפחה** חרופה למעט מינה דכל חייבי לאוין בהערראה דא"כ לישתוק קרא מיניה דשפחה חרופה. שכבת זרע דאשת איש ל"מ דמשמש מת בעריות חייב פרט למשמש מתה. שכבת זרע דסוטה לאו למעקרה קינא לה שלא בדרכה דהא משכבי אשה [כתיב]. אלא פרט שקינא לה דרך אבריה ואע"ג דפרצות בעלמא איצטריך ס"ד בקפידא דבעל תלה ומן המקדש לא יצא ולא יטמא דאם אחר שלא יצא יטמא, י"ל דא"כ הוה במשמע דאם יצא כהן גדול יטמא, והא ליתא. כ"פ. ב. דאע"ג דלא יהא בה הויה לזר מתהיה נפקא, אבל מ"מ קאמר רחמנא שלא תצא החוצה לאיש זר. רמב"ן. מדהכא בלשון הויה ש"מ דאין דרדשין תופסין בה, ומדאפקיה בלשון לאו ש"מ דאיכא לאו. כ"פ. ג. דמוכח שלא היה בדעתו לקנות בגמר ביאה.

תורה אור השלם

1. בָּנִים אֲשֶׁר יִוָּלְדוּ לָהֶם דּוֹר שִׁלִּישִׁי יָבֹא לָהֶם בִּקְהַל יְיָ׃ דברים כג ט
2. לֹא יָבֹא מַמְזֵר בִּקְהַל יְיָ גַּם דּוֹר עֲשִׂירִי לֹא יָבֹא לוֹ בִּקְהַל יְיָ׃ דברים כג ג
3. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר יְבָמָהּ יָבֹא עָלֶיהָ וּלְקָחָהּ לוֹ לְאִשָּׁה וְיִבְּמָהּ׃ דברים כה ה
4. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ׃ דברים כד א
5. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחֹתוֹ בַּת אָבִיו אוֹ בַת אִמּוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת עֶרְוָתוֹ חֶסֶד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֶרְוַת אֲחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא׃ ויקרא כ יז
6. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זָרַע וְהוּא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמָתוּ כִּי לֹא חָפְשָׁה׃ ויקרא יט כ
7. וְאֶל אֵשֶׁת עֲמִיתֶךָ לֹא תִתֵּן שִׁכְבְתְּךָ לְזָרַע לְטֻמְאָה בָהּ׃ ויקרא יח כ
8. וְשָׁכַב אִישׁ אֹתָהּ שִׁכְבַת זָרַע וְנֶעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתְּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעֵד אֵין בָּהּ וְהִוא לֹא נִתְפָּשָׂה׃ במדבר ה יג
9. וְאֵת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא׃ ויקרא יח כב

מוסף רש"י

משמש מת. מאבר מת בלא קוקי (סנהדרין נח.). **פרט לשקינא לה שלא כדרכה.** אל תסתרי עמו להעבל שלא כדרכה (סוטה כו:). **משכבי אשה כתיב.** הוקשו שני משכבותיה לכל דברים וכיון שנאסרה עליו אמתי לא הוי קיצוי (שם). **דרך אבריס.** שוכב עמה בקיצוי כשר (שם). **פריצותא אסר רחמנא.** מי קאמר רחמנא אשה עם בעלה בהכי יכיון דלא מתסרא עליה בהכי פשיטא דלאו קיצוי הוא (שם). **בנשיקה.** משיק הפמש בשותו מקום (שם). **הניחא למ"ד הערראה זו הכנסת עטרה.** אבל נשיקה דלא כלום היא, היינו דאמי קרא למעוטי, הלא כגמר ביאה היא לכל דבר חוץ משפחה חרופה (שם). **בקפידא דבעל תלא רחמנא.** דכתיב וקינא, ובעל הא חזינן ליה דקפיד, שהרי קינא לה על כך (שם)

מוסף תוספות

א. ראי"ת התם נמי נימא הכי קידושין י. תוי"ט כל. ד. והיינו טעמא דלא אמרינן נפקא מינה להיכא דפירש. רמב"ן קידושין י. ה. ומיהו ביבמתו אפי' בגומר ביאתו ואומר שאינו רוצה לקנות אלא בגמר ביאה, אין הדבר [תלוין] בדעתו, שהתורה רבתה שוגג כמזיד ולפיכך קונה בה הערראה לענלם. ריטב"א. ז. דבלאו הכי איצטריך לאסור צרות ועריות כדלעיל פ"ק (ח:). כי"פ. ז. בקנין של כסף. כי"פ. ח. ותו לא שמענן קידושי כסף. תוס' הרא"ש. ט. אע"ג דהשתא נמי דרשינן קיחה קיחה מקיחה דעריות דאשה נקנית בהערראה, היינו משום דדרשינן ובעולה מלמד שנקנית בביאה הלכך אע"ג דדרשינן קיחה קיחה משדה עפרון לקידושי כסף יליפנן נמי קיחה קיחה מקיחה דעריות תו לא שמענן מינה קידושי כסף. תוס' הרא"ש קידושין ד: י. משום דלאחר מיתה פסק השאירות. כי"פ. יא. והא דכתיב כי אם לשארו גבי טומאה, הכי פירושו למי שהיתה שארו בחייה יטמא לה במותה. תוס' הרא"ש. יב. פי' הקונטרס בני עונשין. וכו' ור"ת מפרש דלא קאמר שניהן שוין בני עונשין, אלא שוין במיתה אחת. סנהדרין סו: תוי"ט עד. יג. ומוקי שכבת זרע דהכא פרט למשמש מת, אפ"ה ניחא דלא איצטריך ליה לאוקומיה קרא למעשה הורדום. תוס' הרא"ש. יד. דקאמר פריצותא קאסר רחמנא. תוס' הרא"ש. טו. וכי משבחל שתוסיף לומר ולהזכיר גם דרך איברים בטל הקינוי וכו' מ"מ עבדה על התראתו ונסתרה. תוס' הרא"ש סוטה כו: טז. הילכך גרע טפי שלא קנא לה בדבר שנאסרת עליו, אבל אל תסתרי סתם היינו בשביל שלא תבעל. שם. יז. דלא כתב רחמנא שכבת זרע לומר דאינו חייב עד שיוציא זרע. תוס' הרא"ש. יח. וההיא דאשת איש דלא דרשינן למעוטי הערראה היינו משום דגלי רחמנא הערראה בחייבי כריתות. תוס' הרא"ש.

מבאן ואילך. מהכנסת עטרה ולמטה אינו אלא נשיקה ופטור ומלפטור בנשיקה ולמי פליג אדשמואל דנשיקה קרי לה הערלאה והערלאה רבינן לה לחיובי: **קנה לכל.** בתחת מן הביאות הללו קנה לה לכל דבר ואוכלת בתרומה מיד אם כהן הוא אפי' הלך למדינת הים ולא בא עליה ביאה גמורה: **האמוריס בפרשה.** בפרשה ימים שכתב בה מקרא זה[ג] יבמה יבא עליה דדרשינן[ד] ליה בין בשוגג בין במזיד בין באונס בין ברצון: **ליבם.** דכתיב יקום על שם אחיו (דברים כה): **ולפוטרה מייבום.** דאם מת ולו בנים מאשה אחרת מותרת לשוק או אם הוציאה בגט לא בעיא חליצה או אם היתה לה צרה נפטרה בביאתו של זו: **מן הנשואין.** היכא דנפלה לפניו מן הנשואין שכבר היתה אוכלת בימי אחיו וכשמת ובטל קיימו פסקה מלאכול דכ"ע לא פליגי דקיימא לה הך ביאה גרועה להאכילה: **לאוקמיה במקום בעל.** שאם היתה אוכלת בתיי תאכל בשביל זה אבל לאלומי מבעל דבחיי הבעל לא היתה אוכלת דאין האשה אוכלת בתרומה אלא לאוכלה אבל אם מתכנס לחופה הלי נמי לא מיניה ודוקא בביאה בלא דעת קנין אבל בביאה גמורה אשתו אוכלת בתרומה היא ואוכלת אפי' לשמואל: **אין היבם מאכיל.** בביאה גרועה: **אינה אוכלת.** ה) (דהך חופה לאו חופה היא) דגזרינן נשואי חרש אטו קידושי חרש דאמרינן לקמן: **מה.** חרש זה לאחר שנכנסה ונפלה לפני יבם חרש: **אוכלת.** דלא גרעה ביאת חרש מביאת שוגג וזנות ואונס שאין מתכוין לקנות ורבייה רחמנא לגבי יבם: **לשמואל קשיא.** דהא לא הוה אכלה מעיקרא וקאכלה השתא: **אימא נכנסה ואח"כ נפחדה אוכלת.** מת אחר שנכנסה ונתחרש ונפלה כו' אוכלת דהא אכלה מעיקרא: **ומאי בוו.** יפה כחו ומאי ייפוי כח איכא הא בעל נמי חרש הוא ומאכילה: **חרש מעיקרא.** קודם שנכנסה: **דהא אכלה מעיקרא.** והשתא הדרא בהן ביאה דהא רחמנא רבייה: **כל ביאה שהבעל מאכיל.** כגון ביאת חופה: **בשלמא גרב.** אע"ג דהא מתני' פריכא ליה דקתני אכלה ואע"ג דלא אכלה מעיקרא והויא כגופא מן האירוסין דאמרן לא אכלה אפי' לרב: **מתרץ לה דדמפרליגין מעיקרא.** אליבא דשמואל חסורי מחסרא והכי קתני כנסה ואח"כ נתחרש אוכלת מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת דהא אכלה מעיקרא: **אלא לשמואל.** דאפי' האוכלת בחיי בעלה אינה אוכלת בשביל היבם בביאה גרועה: **קשיא.** דהא ביאת חרש כביאת שוגג ואונס היא בלא כוונת קנין ואכלה: **ונלד לה בן אוכלת.** בשביל בנה דכתיב ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו (ויקרא כב) קרי ביה יאכילו [נדה מד.]: **מה הכן.** ואהא קיימ: **ר' נתן אומר אוכלת.** בשביל בעלה: **ומיש ליה.** בלא בן: **קסבר ר' נתן נשואי חרש.** דקדשה כשהוא פקח מאכילין בתרומה דמדאורייתא משעת אירוסין אוכלת דכתיב (שם) וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו מיד ורבנן הוא דגזרי עד שתכנס לחופה משום גזירה שמא יטמוז לה כוס בצית אביה ותשקה לאחיה ולאחותה דאמרינן בכתובות בתש"פ (דף מ:) הלכך כיון דהאי בשעת קנין הוי בן דעת והשתא הכניסה לחופה וליכא למיגזר ו) שמא תשקה אכלה אבל לא גזרינן נשואי חרש אטו קידושי חרש דלאו בר קנין הוא ורבנן דאמרי גזרי נשואי חרש דהוי בן דעת בשעת קידושין אטו היכא דקדשה כשהוא חרש דקנינו לאו קנין: **נולד לה בן נמה לי.** בלא בן נמי אכלה לרבי נתן: **משום רבנן.** לאשמועינן היכא דנולד לה בן מודו: **והדר פליג עלייהו.** ואוכלת דקאמר רבי נתן אכולה מילתא קאי בין אסיפא דמת הבן בין אריסא קודם שנולד לה בן דקאמרי רבנן אינה אוכלת: **אי הכי.** דרבי נתן אריסא נמי פליג ומנטר הוא דנטר לרבנן עד סיומא: **ליפני מה הכן אינה אוכלת רבי נתן אומר אוכלת.** דמיהו כולה מילתא דרבנן כחדא והדר ליפלוג רבי נתן אכולה אבל השתא ליכא למימר דנטר להו אסיומא ונמת הבן לחודא פליג: **ואנהרינהו**

ולא ס"ל כווותיה: **מגזרת** ומעיה ליטלא סמלוקן] לאו לפוקלה לכהנה מיירי דבלא"ס דבי נשא ליכא למימר דאיתא בת כהן אלא ר"ל לענין מלקות למלקי הכא עליה אם בעל בהעבירה לגבי:

לדברים האמורים. אע"ג דכל שאר דברים כתובים נמי בפרשה כדדרשינן כיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר כיון דביאת שוגג לא קני בעלמא[א] סברא הוא דלא רבייה אלא לדברים המפורשים בפרשה בהדיא כגון בנכסי אחיו דכתיב יקום על שם אחיו לנחלה ולפטור אשת אחיו מן היבום דכתיב לו לאשה ולא לאחיו לאשה דפקע מינה זיקת אחיו ולפטור לרחה דכתיב בית אחיו בית אחד הוא בונה ואינו בונה שני בתים דהכהו דברים הוו לאוקמיה במקום בעל בעל[ב] אבל בתרומה לא אכלה ע"י ביאה גרועה ולא יורשה ולא מיטמא לה ולא מיפר נדריה דהיינו לאלומי מבעל[ג] אבל מן הנשואין זכאי בכולהו דלא הוי אלא לאוקמיה במקום בעל דליפנין מהני דכתיבי ולא פליגי אלא בביאת שוגג וכיולא בה אבל בהערלאה דקיימ נמי בעלמא[ד] וביאה היא לכל דבר לא פליגי בה א) ומה שקבע מחלוקתן כאן אמתני' דאחד הגומר ואחד המערה לאו משום דעלה פליגי אלא משום דמסיים בה קנה דקאי נמי אביאת שוגג[ה] כן נראה לר"י וכירושלמי איכא פלוגתייהו בהערלאה:

מן הנשואין כ"ע לא פליגי דאכלה. ע"י ביאה[ו] וה"ה דהוה מלי למינקט לענין ליורשה ולהטמא לה ולהפר נדריה[ז] אלא נקט אמילת תרומה לרבותא וכ"ש לשאר דברים דזיקתן שהיא כאשתו לכל דבר ולא אכלה בתרומה כדאמר בכתובות בפ' נערה (דף מח: וש"ס) מסורה לכל חוץ לתרומה גבי מסר האב לשלוחי הבעל.[ח] [וע' היטב תוס' שבת כד: ד"ה דהאמר דבן.]: **מת ונפלה לפני יבם חרש אוכלת.** וא"ת ואמאי אוכלת וימחוש לסימפון שהרי לא נדקה אלא הספיק לכונסה עד שנתחרש וא"כ אינה זקוקה לו ולקמן נמי דקאמר דגזרינן ישואין דחרש אטו קידושין מיפוק ליה משום סימפון ולר' נתן נמי אמאי אוכלת ואור"י דלא חיישינן לסימפון אלא כשיכול הדבר להתגלות שם סימפון ויהיו קידושי טעות אבל הכא דנתחרש לא חיישינן שמא יתפקח וימצא סימפון[ט]:

בכל ביאה שהבעל מאכיל בה. אי (א) ביאה גרוסין עושה[י] אע"י דכל ביאה שהבעל מאכיל בה ע"י חופה שאמרים קאמר:

ו) **ממזרת** ונתינה לישראל פסלה. לשון פסלה נקט משום אחריני דממזרת ונתינה הם פסולות ועומדות[יא]:

מאי

מסורת הש"ס

ה) [נקמן נח:] סוטה כד:, ו) [נעיל לה.], ז) [דברים כה], ד) [נעיל נד.], ח) [מ"ש בתוס' שם ד"ה אי], ט) [נעיל נד.], י) [נעיל נה.], יא) [דברים כה], ג) [נעיל לה.], ב) [נעיל נד.], ג) [נעיל נה.], ד) [נעיל נד.], ה) [מ"ש בתוס' שם ד"ה אי], ו) [נעיל נד.], ז) [נעיל נה.], ח) [נעיל נד.], ט) [נעיל נה.], י) [נעיל נה.], יא) [דברים כה], ב) [נעיל נד.], ג) [נעיל נה.], ד) [נעיל נד.], ה) [מ"ש בתוס' שם ד"ה אי], ו) [נעיל נה

מאי וכן מאי לאו לא שנא בשוגג כו' וקתני פסלה. וליכא למימר דאונסא אע"פ שמותרת לבעלה פסולה לכהונה ותנא תונא וכן הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות מאי וכן מאי לאו לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד ולא שנא באונס ולא שנא ברצון וקתני פסלה לא מאי וכן אהעראה העראה דמאן אילימא דעריות למימרא דעריות ילפי' מיבמה אדרבה יבמה ילפינן מעריות דעיקר העראה בעריות כתיב אלא מאי וכן אשלא כדרכה דעריות אדרבה עיקר משכבי אשה בעריות כתיב אלא מאי וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין ד"א אמר [6] רבא אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום זונה משום זונה אין משום טומאה לא אימא אף משום זונה מתיב רבי זירא [1] והיא לא נתפשה אסורה [2] היא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואי זו זו אשת כהן ולאו [3] הבא מכלל עשה עשה אמר רבה הכל היו בכלל זונה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא ואיכא דאמרי אמר רבה [2] אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה משום טומאה אין משום זונה לא אלמא באונס לא קרינא ביה זונה מתיב רבי זירא והיא לא נתפשה אסורה [2] היא נתפשה מותרת [1] ויש לך אחרת שאף על פי שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן ולאו הבא מכלל עשה עשה אמר [4] רבא [4] הכל היו בכלל [2] אחרי אשר הוטמאה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא: **מתני'** [1] אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה [7] רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין [8] נתארמלו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן האירוסין כשרות: **גמ'** תניא אמר ר"מ ק"ו ומה קדושי רשות אין מאכילין קדושי עבירה לא כ"ש אמרו לו לא אם אמרת בקדושי רשות שכן אין לו להאכיל במקום אחר תאמר בקדושי עבירה שכן יש לו להאכיל במקום אחר א"ר אלעזר א"ר אושעיא פצוע דכא כהן שקדש בת ישראל באנו למחלוקת ר"מ ורבי אלעזר ור"ש לר"מ דאמר משתמרת לביאה פסולה דאורייתא לא אכלה [1] נמי לא אכלה לר' אלעזר ור' שמעון דאמרי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה הא

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין [4] אשת ישראל שנאנסה אע"פ שמותרת לבעלה פסולה לכהונה ותנא תונא וכן הבא על אחת מכל העריות האמורות בתורה או פסולות מאי וכן מאי לאו לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד ולא שנא באונס ולא שנא ברצון וקתני פסלה לא מאי וכן אהעראה העראה דמאן אילימא דעריות למימרא דעריות ילפי' מיבמה אדרבה יבמה ילפינן מעריות דעיקר העראה בעריות כתיב אלא מאי וכן אשלא כדרכה דעריות אדרבה עיקר משכבי אשה בעריות כתיב אלא מאי וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין [5] אמר [6] רבא אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום זונה משום זונה אין משום טומאה לא אימא אף משום זונה מתיב רבי זירא [1] והיא לא נתפשה אסורה [2] היא נתפשה מותרת ויש לך אחרת שאע"פ שנתפשה אסורה ואי זו זו אשת כהן ולאו [3] הבא מכלל עשה עשה אמר רבה הכל היו בכלל זונה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא ואיכא דאמרי אמר רבה [2] אשת כהן שנאנסה בעלה לוקה עליה משום טומאה משום טומאה אין משום זונה לא אלמא באונס לא קרינא ביה זונה מתיב רבי זירא והיא לא נתפשה אסורה [2] היא נתפשה מותרת [1] ויש לך אחרת שאף על פי שנתפשה אסורה ואיזו זו אשת כהן ולאו הבא מכלל עשה עשה אמר [4] רבא [4] הכל היו בכלל [2] אחרי אשר הוטמאה כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת מכלל דאשת כהן כדקיימא קיימא [1] אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט מן האירוסין לא יאכלו בתרומה [7] רבי אלעזר ורבי שמעון מכשירין [8] נתארמלו או נתגרשו מן הנשואין פסולות מן האירוסין כשרות: **גמ'** תניא אמר ר"מ ק"ו ומה קדושי רשות אין מאכילין קדושי עבירה לא כ"ש אמרו לו לא אם אמרת בקדושי רשות שכן אין לו להאכיל במקום אחר תאמר בקדושי עבירה שכן יש לו להאכיל במקום אחר א"ר אלעזר א"ר אושעיא פצוע דכא כהן שקדש בת ישראל באנו למחלוקת ר"מ ורבי אלעזר ור"ש לר"מ דאמר משתמרת לביאה פסולה דאורייתא לא אכלה [1] נמי לא אכלה לר' אלעזר ור' שמעון דאמרי משתמרת לביאה פסולה דאורייתא אכלה הא

ואנהרינהו לעיינין ממתניתין. ממשנתנו הביא ראיה לדבריו והאיר עיניו בה: **אע"פ שמותרת לבעלה.** דכתיב (במדבר ה) והיא לא נתפשה אסורה הא נתפשה מותרת: **פסולה לכהונה.** אם מת בעלה לא תנשא לכהן: **ותנא תונא.** תנא דידן כמו תונא אחותא: **מאי וכן.** לאו לאונס ולשוגג דלעיל קאי וקתני הבא על אחת מכל העריות פסלה לכהונה ואפילו אינס בכלל עריות היא: **לא אהעראה.** וברצון דהויא זונה: ופרכינן **עיקר העראה בעריות דיבמה.** והיכי מדמה לה מתני' ליבמה כאילו מיבמה גמרי לה: **אשלא כדרכה.** דקתני גבי יבמה ולא חילק בין ביאה לביאה דהיינו בין כדרכה לשלא כדרכה ועלה תני וכן הבא על אחת מכל העריות פסלה לכהונה משום זונה ולעולם ברצון [1] וגמר ביאה ביאה מיבמה דרבינן בה ולקחה אלא כדרכה: ה"ג **אלא מאי וכן אשלא כדרכה דחייבי לאוין.** אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט דלא כתיב בהו משכבי אשה אבל משום העראה לא מיקרי למיתייה הכא לעיל [1] העראה דחייבי לאוין מקיימה קיימה דעריות: **בעלה לוקה עליה משום זונה.** דכתיב זונה לא יקחו (ויקרא כא) וסתם זונה היינו מנאפת תחת בעלה שטעתה מאחר בעלה לזרים וזו אע"ג דנאנסה גבי כהן לא פליג דממנה בין אונס בין רצון דלגמרי מוהיא לא נתפסה דהיא מיעוטא משמע היא אשת ישראל הוא דיש חילוק בין נתפסה ללא נתפסה אבל אשת כהן אין חילוק: **משום טומאה לא.** בתמיה הא אמרי' בפ"ק (דף יא:) הא מה אני מקייס אחרי אשר הוטמאה לרבות סוטה שנבעלה דכתיב לא יוכל בעלה (דברים כד): **הכל היו בכלל זונה.** כל הנבעלות תחת בעליהן בין באונס בין ברצון בכלל זונה לא יקחו [2] הן שהרי כולן נבעלו בעילת זנות והוליא לך הכתוב אשת ישראל אונסה מן הכלל אבל אשת כהן דלגמרי' אינה בכלל: **אחרי אשר הוטמאה.** אחרי אשר נבעלה לזרים: **כשפרט לך הכתוב גבי אשת ישראל.** דכתיב (ויקרא כא) ואשה כי תהיה בתולה מעם עמיה לא יחלל זרע בעמיו כי אם בתולה מעמיה אשה לא יקח: **והיא לא נתפסה.** לא נבעלה לזר: **אסורה.** לכהן: **היא נתפסה.** נבעלה לזר: **מותרת.** לכהן: **ויש לך אחרת.** אשת כהן: **שאף על פי שנתפשה אסורה.** לכהן: **ואיזו זו אשת כהן.** אם לא נבעלה לזר: **ולאו הבא מכלל עשה עשה אמר רבה.** אם לא נבעלה לזר אינה בכלל עשה עשה אמר רבה: **הכל היו בכלל.** אם נבעלה לזר: **אחרי אשר הוטמאה.** אם נבעלה לזר: **כשפרט לך הכתוב.** אם נבעלה לזר: **גבי אשת ישראל.** אם נבעלה לזר: **והיא לא נתפסה.** לזר: **אסורה.** לכהן: **הא נתפסה.** לזר: **מותרת.** לכהן: **ויש לך אחרת.** אשת כהן: **שאף על פי שנתפשה אסורה.** לכהן: **ואיזו זו אשת כהן.** אם לא נבעלה לזר: **ולאו הבא מכלל עשה עשה אמר רבה.** אם לא נבעלה לזר

הא נמי אכלה. דקנין כספו היא ואוכלת דבר תורה ועד דנעיל לה דשויה חלוצה אכלה: **הכא אין לו להאכיל במקום אחר.** שאין לך אשה שמותרת לו: **כגון גרים.** דקסבר קהל גרים לא מקרי קהל ואינן בכלל לא יבא פגוע דכא ונושאה כהיתר ומאכילה תרומה: **והא בעי מינייה ר' יוחנן מרבי אושעיא.** לקמן בשמעתין ולא פשיט ליה מי מאכילה בתרומה או לא: **לימא.** לשנויי קושיין אתא: **הואיל ומאכילה** (ה) **בלא ידעה.** היה נשוי כהן ואשה ואוכלת בתרומה ונעשה פגוע דכא ובא עליה לא תאכל בתרומה דשויה חלוצה דנבעלה לפסול לה ואם לא ידעה משנעשה פגוע דכא הרי זו אוכלת משנה היא בפ' הערל (לקמן ע.). אלמא מלינו פגוע דכא כהן מאכיל במקום אחר הלכך בקידושי עבירה נמי מאכיל כל זמן שלא אשאה חלוצה: **שכבר אכלה.** כשהוא בריא: **ליה פברי.** שאין (ו) יודע לפרשה: **למאן אי לר' יהודה רו'.** הש"ס הוא דקא בעי לה ומפרש ואזיל עד סיפא ופשטה אבל ר' אושעיא לא פשט מה מידי כדלמרן לעיל הא בעא מייניה רו': ואית דמפרשי **דליש ליה פברי.** איזה צריכה לפרש דלמאן קבעי לה אי לר' יהודה רו'. ושנוס הוא מפני שני דברים חדא דאמרן לעיל ולא פשט ליה ואם כן דרבי אושעיא קאמר לה לכולה מילתא הא פשטה במסקנא ועוד דקנסיב ואזיל לפרושי דלא צריכה ליה למיבעיא לן וקא נסיב בסיפא תא שמע אלמא צריכה רבא: **בין בקדושתיה קאי בו'.** לקמן בפרק הערל (דף עו.) מיבעיא לן כהן פגוע דכא מהו בגיורת בקדושתיה קאי ואסור בו' והכא בין בקדושתיה קאי כהן הנעשה פגוע דכא בין בקדושת כהן קאי ואסור בכל האסורות לכהונה בין לאו בקדושתיה קאי ואינו מוזהר מלישא אשה פגומה לא אכלה: **אי בקדושתיה קאי לא אכלה דהא אמר מר בת גר זכר כצא חלל וזר.** ובת חלל פסולה לכהונה בפרק עשרה יוחסין(ז) וכיון דבקדושתיה קאי לא אכלה דאמרינן הרי זו פסולה לו ועשאה חללה בביאתו: **ואי לאו בקדושתיה קאי.** ואינה אסורה לו משום קדושת כהן אפי' הכי לא אכלה שאסורה לו משום פגוע דכא דהאמרת קהל גרים איקרי קהל. פלוגתא דר' יהודה ור' יוסי בפרק עשרה יוחסין(ז): **אלינא דהאי פגע.** קמיבעיא ליה לר' יוחנן וכגון דאמר מישראל: **כשרוש איפוספא בה.** ורואיה לכהונה ולאו קדושה לאקרויי קהל ומותרת לפגוע דכא ואוכלת ממה נפקן דאי נמי בקדושתיה קאי הרי זו מותרת לו ומשום פגוע דכא לא מיתסר בה דהא לא איקרי קהל: **או דלמא קדושה איפוספא בה.** וקהל איקרי ואסורה לפגוע דכא ולא אכלה א): ליתנא אחרינא מפי המורה **כה גר וגיורה קמיבעיא ליה.** אלינא דרבא"ל מאי כשרות איפוספא בהן דאמר מישראל לאקרויי קהל אבל בת גר וגיורה לאו קהל היא ואכלה שמותרת לפגוע דכא ואהאי לאו בקדושה קאי דמיתסר עליה משום כהונה: **או דלמא קדושה איפוספא בה.** ליתנא לכהונה והך דאין אמה מישראל נהי דקדושה ליה בה כשרות מיהא אית בה ובגלל קהל היא ואסורה לפגוע דכא ולא אכלה ולשון ראשון נראה עיקר(ח): **לרבי יוסי.** לא אינטריך נפש יתירא כדאמר לעיל דממה נפקן אכלה:

והא בעא רבי יוחנן מר' אושעיא ולא פשיט ליה. מדרבי אושעיא פריך ותימה דלקמן מסקינן דרבי יוחנן בעי אלינא דר' אלעזר בן יעקב אבל אלינא דר' אלעזר ור' שמעון אפשר דמאכיל בבת גרים דר"ש מכשיר גיורת פחותה מבת ג' לכהן ודלמא סבר נמי דקהל גרים לא מיקרי קהל ומיהו בקונטרס פי' דכולה סוגיא דהש"ס מסיק לה אבל ר' אושעיא לא פשט מידי(א): **אביי אמר הואיל ומאכילה בלא ידעה.** תימה דבלא ידעה גופה אמאי מאכיל לאביי דמשמעמרת לציאה פסולה היא(ב) וטעמא שכבר אכלה ליה ליה לאביי דקתאמר בסמוך ורבא נמי היכי קאמר שאני התם שכבר אכלה הא אלינא דרבי(ג) אלעזר קיימא הכא ורבי(ד) אלעזר אית ליה בהעדל (לקמן עה.) שכבר אכלה לא אמרינן אהכשיר גופה מתנית דלא ידעה(ה) דקאמר מאן תנא משמעמרת לציאה פסולה דאוויתה אכלה אמר ר' אלעזר ממתניתא שניה ור' אלעזר ור' שמעון היא ורבי יוחנן אמר אפילו תימא רבי מאיר שאני התם שכבר אכלה(ו) ויש לומר טעמא שכבר אכלה מהני לכ"ע לענין זה שאוכלת לרבי אלעזר ור' שמעון אע"פ שאין מאכיל במקום אחר(ז) ולא פליג ר"א(ח) ורבי יוחנן אלא במאי דקאמר ר' יוחנן דאוכלת אפי' לרבי מאיר מטעם שכבר אכלה דלא תשיבא משמעמרת לציאה פסולה כיון דתחילת אכילתה הוו ישואי כשרות והוי כאילו הן קיימין ועומדין עדיין שתאכל מכאן(ו) ומייתי אביי אפילו דכא שקידש דחשיב יש לו להאכיל במקום אחר כיון שמאכיל בלא ידעה(ו) ורבא סבר דלא חשיב יש לו להאכיל במקום אחר(ז) כיון דאין מאכיל התם על ידי מעשה של עכשיו אלא ע"י שכבר אכלה: **אתא גברא רבה אחרינא ובעא מיניה מילתא אחרית.** כאן משמע שהיה ר"ל גדול כשבא לפני רבי יוחנן כמו שפירש ר"ת בב"מ (דף פד. ד"ה אי) שהיה לומד תורה לפני ר' אושעיא רבו של רבי יוחנן. (ט) [וע"ע תוס' עירובין סה: ד"ה ר"ל]: **ואי לאו בקדושתיה קאי לא אכלה דהא אמר קהל גרים איקרי קהל.** תימה דהוה ליה למימר בין בקדושתיה קאי בין לא קאי לא אכלה מהני תרי טעמי דבא גר זכר כצא חלל זכר(ו) ועוד דקהל גרים איקרי קהל דהא אפילו לא בקדושתיה קאי לא אכלה נמי מטעם דבא גר זכר כצא חלל זכר דהרי היא כחללה ואינה אוכלת בתרומה כדמוכח בפרק בתרא דקדושין (דף עז.) ואי הוה טעמא דר' יהודה בצא גר זכר משום דכתיב מזרע ישראל כדמוכח התם הוה מצי למימר דלא הויא ממש כחללה אלא דוקא ליגשא לכהונה אבל התם משמע דעיקר טעמא דרבי יהודה מק"ו ומה חלל שבא מעיפה כשרה כו' ולפי זה אין לו לשוייה כחללה לגמרי: **דהא** אמר אף גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה. אכתי צריך לטעמא דאית ליה קהל גרים לא אקרי קהל(יא) ולא חש להזכיר אלא נטר עד דקאמר אי לאו בקדושתיה קאי אכלה כו' דאי לא קאי סגי לה בטעם דקהל גרים לא מיקרי קהל לחודיה(יב): **הכי** גרסינן דתנן רבי אליעזר בן יעקב אומר אשה בת גרים כו'.

מבוא

בעא מניה רבי יוחנן מר' אושעיא פצוע דכא כהן שנשא בת גרים מהו שתאכל בתרומה ואסיקנא אליבא דרבי יוסי דקי"ל כותיה דקתני בין בקדושתיה קאי בין לאו בקדושתיה קאי אכלה. דהא אמר גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה ואי לאו בקדושתיה קאי [אכלה] דהא אמר קהל גרים לא אקרי קהל ור' יוחנן דקא מיבעיא ליה אליבא דרבא"י קמיבעיא ליה דאמר אשה בת גרים לא תנשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל וקמיבעיא ליה כשרות אתוספא בה ואכלה או דלמא קדושה איתוספא בה ולא אכלה ראב"י נמי ס"ל כר' יוסי בהא דקהל גרים לא איקרי קהל וקמיבעיא ליה כשאמו מישראל כשרות לחודה איתוספא בה כשכרה לכהונה ולא קדושה וכשם שאם אין אמה מישראל לא איקרי קהל כך כשאמה מישראל לא איקרי קהל ואכלה או דלמא כשאמה מישראל קדושה נמי אתוספא דאקרי קהל ולא אכלה. ואית דמפרשי לה כשאין אמה מישראל והכי קמיבעיא ליה כשאמו מישראל כשרות אתוספא בה לאקרויי קהל אבל כשאין אמו מישראל לא אקרי קהל ואכלה או דלמא קדושה אתוספא בה למשרייא לכהונה אבל לאקרויי קהל אע"פ שאין אמו מישראל איקרי קהל ואסורה לפצוע דכא:

אלינא דרבי אליעזר בן יעקב אומר אשה בת גרים כו'. דמשנה היא במסכת ביכורים (פ"א משנה ה) ולא קשיא דלא מייתי מתניתין דפרק בתרא דקדושין (דף עז.) דהכי גרסינן לה בטעם דקהל גרים לא מיקרי קהל לחודיה(יב): **לא קאי סגי לה בטעם דקהל גרים לא מיקרי קהל לחודיה(יב):** מאכיל בלא ידיעה שהרי משתמרת לביאה פסולה. רבא אמר הואיל ומאכיל בשפחותיו ועבדיו. רבא לא אמר כאביי שאני התם שכבר אכלה פירוש אפילו לר"מ אכלה משום טעמא שכבר אכלה והכי איתא בפ' הערל: **בעא מניה רבי יוחנן מר' אושעיא פצוע דכא כהן שנשא בת גרים** מהו שתאכל בתרומה ואסיקנא אליבא דרבי יוסי דקי"ל כותיה דקתני בין בקדושתיה קאי בין לאו בקדושתיה קאי אכלה. דהא אמר גר שנשא גיורת בתו כשרה לכהונה ואי לאו בקדושתיה קאי [אכלה] דהא אמר קהל גרים לא אקרי קהל ור' יוחנן דקא מיבעיא ליה אליבא דרבא"י קמיבעיא ליה דאמר אשה בת גרים לא תנשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל וקמיבעיא ליה כשרות אתוספא בה ואכלה או דלמא קדושה איתוספא בה ולא אכלה ראב"י נמי ס"ל כר' יוסי בהא דקהל גרים לא איקרי קהל וקמיבעיא ליה כשאמו מישראל כשרות לחודה איתוספא בה כשכרה לכהונה ולא קדושה וכשם שאם אין אמה מישראל לא איקרי קהל כך כשאמה מישראל לא איקרי קהל ואכלה או דלמא כשאמה מישראל קדושה נמי אתוספא דאקרי קהל ולא אכלה. ואית דמפרשי לה כשאין אמה מישראל והכי קמיבעיא ליה כשאמו מישראל כשרות אתוספא בה לאקרויי קהל אבל כשאין אמו מישראל לא אקרי קהל ואכלה או דלמא קדושה אתוספא בה למשרייא לכהונה אבל לאקרויי קהל אע"פ שאין אמו מישראל איקרי קהל ואסורה לפצוע דכא:

מוסף רש"י

בת גר זכר. ומפלו מיפלחלים, **כבת חלל זכר.** ופסולה לכהונה, אבל בת גיורת מיפלחל כשרה (קדושין עז.).

מכאן שייך לעמוד הבא

בת שלש שנים ויום אחד. ביאתה ביאה לכל דבר (נדה מד:) קיש לה לרבנן בשוב אין בתולים חוזרין ומתה היא לחייב ביאתה (סנהדרין נה:) אבל בפחות מכאן מקבל כוותן אלבא בעון ואינה ביאה (קדושין י.). מתקדשת בביאה. מדעת אחר (שם) אם מקרה אביה נאחר נגע עליה לשום קדושין, אבל לא מדעת עצמה דאין מעשה קטנה כלום (סנהדרין שם.) דהאב זכאי בבתו בקדושיה, דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה, אבל היא עצמה ואמיה כשהיא יתומה אין בה קדושי תורה אבל רבנן הוא דאמרי תורה ולא רבנן הוא דאמרי תקון ולא לביאה בעצמה (שם נה:). **ראם בא עליה יבם קנאה.** חכה בנכסי אחיו לייבם ונעמה לה (נדה מד:) ואם לבה לזוניתה מוציאה בגט (קדושין י.) ויצאה ידי יבום ומתגרשת היומו בגט ומקבלו אביה ואינה צריכה אלגה, דהא בביאת יבם אבה דחמנא, שכיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר שמגרשה בגט, הוה הכי בא עליה, אבל פחות משלש שנים אינה ביאה ואינה נקנית לו ואם בא לגרשה בגט אינו יכול אבל יעמוד עד שתהא בת שלש שנים ויום אחד ויבעול או עד שתביא ג' שערות ומתלון (סנהדרין נה:). **והחייבת עליה משום אשת איש.** אם קיבל בה אביה קדושין מזה ובא אחר עליה נהרג, דביאתה ביאה (נדה מד: וכעי"ז קדושין שם ושם) אבל פחות מבת שלש, נהי דקדושי כסף שלה קדושין הן למייב עליה לאחר שלש, אבל הבא עליה בתוך שלש לא נתחייב אע"פ שהיא אשת איש, דלאו ביאה היא (שם נה:). ומטמאה את בועלה. בשהיא נדה שבעת ימים כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו (קדושין י.) דקי"ל (נדה לב.) מדבריות דוי"ו ואשה כי תהיה זבה לרבות מעוקה בת יום אחד שמטמאה בנדתה, ומיהו כי מטמאה בנדה במגע ובמדרס הוא דמטמאה בטהרות ואדם וכלים כשאר נדה אבל בת עליה בתוך שלש אינה ממטמאתו טומאת בועל נדה כבועל נדה דכתיב ביה ותהי נדתה עליו, אלא הרי הוא כתוגב בעלמא לטומאת ערב משום דלאו ביאה היא, אבל בת שלש ממטמאתו כדין בועל נדה (סנהדרין נה: וכעי"ז נדה מד:).

מוסף תוספות

א. ודר' הושעיא אדר' הושעיא פריך. תוס' הרא"ש.

ב. [ד]מאיזה טעם יאכיל, כיון דלא משכחת שיש לו להאכיל במקום אחר. תוס' הרא"ש. ג. מדלא בעי לאוקומי מתניתין כר' מאיר. תוס' הרא"ש. ד. והיכי קאמר הכא רבא אליבא דר' אלעזר דשאני התם שכבר אכלה, דאע"ג דהא דהכא אמר לה ר' אלעזר משמיה דר' הושעיא והתם אמר לה מדנפשיה מנא לה לאוקומי פלוגתא בין דידיה לרביה. ריטב"ש. ה. [ד]לר' אלעזר דאית ליה משמרת לביאה פסולה אכלה היכא דיש לו להאכיל במקום אחר אהני דהאי טעמא דשכבר אכלה דאוכלת בלא ידיעה אע"פ שאין לו להאכיל במקום אחר כגון היכא שלא היה פצוע דכא כשנשאה, דמטעם דמאכיל בעבדיו ושפחותיו הכנענים אינה אוכלת לאביי בלא ידיעה, דלית ליה לאביי ההוא טעמא, דקאמר קנין אישות ולפנין. תוס' הרא"ש. ו. ור' אלעזר דפליג עליה דר' יוחנן התם וכן אביי דאיירי הכא אליבא דר' אלעזר לית לה להו הך סברא, דלא אלים להו כ"כ טעמא דשכבר אכלה שיוציא להאכיל אפי' לר"מ בלא ידיעה. תוס' הרא"ש. ז. [והא דקאמר] אביי שכבר אכלה לא אמרינן, כלומר לא חשיב טעמא לביאה פסולה אכלה היכא דיש לו ידיעה, אבל מיהו חשיב טעמא להאכיל בלא ידיעה אע"פ שאין לו להאכיל במקום אחר. תוס' הרא"ש. ח. מה שמאכיל בלא ידיעה. תוס' הרא"ש. ט. דהכא קרי ליה גברא רבה, ומסתמא עדיין היה ר' יוחנן לומד בפני ר' אושעיא, ועדיין לא שימש ריש לקיש בפניו, והיינו דקא"ל ר"ל לר' יוחנן פ' הפועלים (ב"מ פד.) מאי אחנית לי מעיקרא קרו לי רבי, שהיה אדם גדול ושכח תלמודו כשפנה ללסטיות וכשחזר בתשובה למד בפני ר' יוחנן, ולא כפרש"י שפי' התם מעיקרא קרו לי רבי רבן של ליסטים. כ"מ. י. ואפי' תימא דקהל גרים לא איקרי קהל, דמ"מ מפסולי כהונה היא זו. ריטב"ש. יא. דאי לא, הא אסורה ליה משום פסולי קהל. ריטב"ש. יב. ובדין הוא דהאי הו"ל למינקט מעיקרא דהא צריכי ליה בתרוייהו צדדין, אלא דנקיט סידרא דנקט בדר' יהודה לאקדומי טעמא דאקדושתיה קאי. ריטב"ש.

תורה אור השלם

1. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קְנִין כַּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ:

ויקרא כב יא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הואיל ומאכילה בלא. ק"ג פי' כשלא בה עליה לאחר שנעשה פגוע דכא ע"ל ר"פ הערל: (ב) ד"ה בלא ידיע וכו' שאין אני יודע:

תוספות ישנים

אלא ולפי נראה כפירוש אחר במתני' ומימא דמתני' אייבי בבת ישראל והכי פירושא אלמנה בכ"ג מן האירוסין לא יאכלו בתרומה הכהן הגדול ואף כי הגיע זמנו ליגשא. דבבת ישראל שמתלקה לכהן אמרי' כי הגיע זמנו ליגשא לאוכלת בתרומה והכא כיון שהיא משמרת לציאה פסולה לא אכלה ור' אלעזר ור' שמעון מכשירים לאמרי משמרת לציאה פסולה אכלה וכיון דהגיע זמנו יאכלו דקנין כספו הוא:

א) ודוחק הוא דקרי לקדושה קרילת קהל ולכשרות סיתר כהונה. הלא ליגשא דקדושה משמע כהונה כדאמרינן לעיל (כ.) איסור קדושה אלמנה לכה"ג ופ"ה לשון אחר דבת גר וגיורת קא מיבעיא ליה ואלינא דר' אלעזר בן יעקב ובעי מאי כשרות איתוספא ביה פירוש בהיא אמתה מישראל ליקרא קהל פירוש אף כשרות דקהל עם היתר כהונה אבל בת גר וגיורת אלא בה כל כך (אלא) כשרות דקהל ולא קדושה לכהונה א"כ לא נקרא קהל ומותרת לפגוע דכא אם אמת הדבר דלא בקדושתיה קאי ולא מיתסר עליו משום כהונה דאי בקדושתיה קאי אסורה ליה כדאמרינן דבת גר בבת חלל אלינא דר' אלעזר ומי כדאמרי דבת גר וגיורת לא תנשא לכהונה אי דלמא קדושה איתוספא בה בהיא דאמר מישראל יותר מבת גר וגיורת בקדושה והך דאין אמה מישראל נהי דקדושה ליה בה לנשא לכהן מ"מ כשרות אית בה לשיות בכלל קהל ואסיקנא בפצוע דכא ולא אכלה בין בקדושתיה קאי בין לא בקדושתיה קאי ורש"י פי' דלאשאן עיקר:

תוס' חד מקמאי

לא אכלה הא נמי לא אכלה לר"א ור"ש אכלה. ממאי דלמא ע"כ לא אמר ר"א ורבי שמעון אלא היכא דיש לו להאכיל במקום אחר אבל פצוע דכא דאין לו להאכיל במקום אחר לא. אביי אמר הואיל ומאכיל בלא ידיעה. פירוש אליבא דר"א ור"ש אבל אליבא דר"מ אינו